

RUCH PRZECIW BEZRADNOŚCI SPOŁECZNEJ

Deklaracja Obywatelska

Polska przeżywa okres wielkich przeobrażeń politycznych, społecznych i gospodarczych. Pomimo oczywistych dokonań i sukcesów w budowaniu społeczeństwa obywatelskiego, opinia publiczna nie zawsze je dostrzega, a obywatele często są zdezorientowani. Szczególny niepokój musi budzić zjawisko bezradności społecznej, zagrażające zarówno pełnej realizacji praw obywatelskich i jak szerokiemu udziałowi każdego obywatela w życiu publicznym. Wynika to zazwyczaj z poczucia niemożności rozwiązania wielu codziennych kłopotów, jakie trapią znaczną część społeczeństwa. To poczucie bezradności i zniechęcenia narasta nie tylko wśród potrzebujących pomocy, ale także wśród tych, którzy im pomagają. Zjawisko to, narastając, zaczyna zagrażać dalszemu rozwojowi kraju i społeczeństwa. Nie można budować demokracji, gdy obywatele nie wiedzą jak wykorzystywać swe prawa. Nie można budować nowego społeczeństwa bez udziału wszystkich obywateli. Zwalczenie bezradności społecznej wymaga wspólnego wysiłku całego społeczeństwa we współdziałaniu z instytucjami i strukturami państwa.

Dlatego przedstawiciele różnych środowisk badawczych i doradczych, stowarzyszeń profesjonalnych, organizacji społecznych, samorządu terytorialnego, instytucji publicznych oraz grup obywatelskich, a także mediów, zebrani w Krakowie na zaproszenie Rzecznika Praw Obywatelskich, uznają za niezbędne zainicjowanie Ruchu Przeciw Bezradności Społecznej.

Ruch nie będzie nową organizacją, nie będzie tworzyć struktur ani wyłaniać władz. Ma stać się platformą szerokiego obywatelskiego dialogu i współdziałania w wypracowywaniu spójnej polityki społecznej, na miarę czasów i możliwości. Ma łączyć przede wszystkim tych, którzy pokazali już, że potrafią wiele zrobić samodzielnie - ma ich wesprzeć, zharmonizować i zdynamizować ich działania, tak aby stały się zacznem nowych inicjatyw i aktywności nowych grup i środowisk.

Ruch przywiązuje szczególne znaczenie do rozwiązywania problemów środowisk zagrożonych marginalizacją społeczną, w tym do aktywnego wykorzystania środków i możliwości, jakimi te środowiska same dysponują. Zadaniem Ruchu jest więc zarówno wspomaganie działalności niezależnych organizacji i grup społecznych, zaangażowanych w rozwój społeczeństwa obywatelskiego jak i ułatwianie pracy osobom i organizacjom dzielącym pomocy bezpośrednio dotkniętym bezradnością społeczną. W tym celu zostały wyróżnione konkretne zadania służące wskazywaniu praktycznych sposobów działania:

- wspieranie rozwoju pomocy wzajemnej i innych form solidarnościowego działania różnych grup społecznych, jako formy wzmocnienia aktywności społecznej;
- wspomaganie rozwoju poradnictwa obywatelskiego, jako pierwszego kroku na drodze wyprowadzania ludzi i środowisk lokalnych z poczucia bezradności i osamotnienia;
- upowszechnianie dotychczasowego dorobku w dziedzinie przeciwdziałania bezradności społecznej, jako ułatwienia harmonizowania inicjatyw obywatelskich z działaniami instytucji publicznych;
- inicjowanie szerokich porozumień i roboczych koalicji różnych środowisk i instytucji przy tworzeniu lokalnych i regionalnych polityk społecznych, jako drogi do tworzenia nawyku trwałego współdziałania.

Działania Ruchu mają służyć upowszechnieniu praw obywatelskich w powiązaniu z powinnościami wobec społeczeństwa i dzięki temu rzeczywistej realizacji w Polsce konstytucyjnej zasady pomocniczości. Uważamy, że konieczne jest zainicjowanie debaty publicznej nad problemami bezradności społecznej i poszukiwaniem dróg właściwego ich rozwiązywania w polityce społecznej państwa. Wymaga to wspólnej pracy prowadzącej do:

- rzetelnej identyfikacji i powszechnej świadomości kwestii i problemów społecznych, powiązanych ze zjawiskiem bezradności społecznej;
- metodycznej debaty o mechanizmach systemu wychodzenia z bezradności społecznej, o ich wdrażaniu, upowszechnianiu i doskonaleniu;
- wypracowania obywatelskiego systemu pomocy społecznej i działalności charytatywnej,
- spólnie łączącego instytucje publiczne z inicjatywami społecznymi.

Udział w Ruchu jest otwarty dla wszystkich środowisk badawczych i doradczych, profesjonalnych stowarzyszeń, organizacji społecznych, samorządu terytorialnego, instytucji publicznych oraz grup obywatelskich, a także mediów i osób prywatnych. Ruch jest pozapartyjny i łączy ludzi walczących z bezradnością społeczną, niezależnie od ich światopoglądu i przekonań politycznych. Wszystkich popierających jego idee i założenia prosimy o podpisanie tej obywatelskiej deklaracji.

Przed Ruchem stoją konkretne cele i wyraźne zadania. Ich podjęcie i realizacja wymagają systematycznej dyskusji o polityce społecznej, zasadzie pomocniczości, kształcie samej deklaracji i formach działania. Jednak nie chcemy na tym poprzestać - wszak takich debat odbywa się wiele w różnych gremiach i miejscach. Liczymy na dobrowolne zobowiązania podjęcia konkretnych działań zgodnych z celami deklaracji, a współpraca w ramach Ruchu ma spowodować aby, działania te przynosiły zwiększone i dodatkowe efekty. Tak więc, zamiast stałych form organizacyjnych, spoiwem i sprawdzianem sygnatariuszy deklaracji ma być to, co wniosą do jej realizacji. Taka formuła odróżnia Ruch od wielu podobnych przedsięwzięć.

Sprawna realizacja wspólnych zadań stojących przed uczestnikami Ruchu, pomimo rezygnacji z budowania jednolitej organizacji, wymaga stworzenia podstawowego zaplecza organizacyjnego, systemu wymiany informacji oraz kompetentnego oparcia merytorycznego. Proponujemy więc wspólne utworzenie Sekretariatu oraz Centrum Programów Walki z Bezradnością Społeczną.

W celu budowania wspólnej świadomości uczestników Ruchu proponujemy formułę permanentnego Forum, czyli sieci inicjatyw, spotkań, seminariów i konferencji, organizowanych przez różne środowiska dla wspólnego przedyskutowania podstawowych przyczyn bezradności społecznej oraz właściwych kierunków wspierania aktywności obywatelskiej.

Wierzymy, że wspólną pracą, sami coraz lepiej się dzięki niej rozumiejąc, wyzwolimy obywateli Polski z poczucia bezradności, przywrócimy im wiarę w sens aktywnego udziału w budowaniu państwa obywatelskiego i wzmocnimy w nich postawę odpowiedzialności i wzajemnej pomocy.

Profesor Andrzej Zoll

Profesor Jerzy Regulski

Antoni Jankowski

Kraków 10 listopada 2001